

در زمینه اعلامیه‌های اخیر علمای اعلام و مراجع عظام دامت برکاتهم

نهضت آزادی ایران پیرو اعلامیه سابق خود تحت عنوان دولت ار هیاهوی انتخابات انجمن ایالتی چه خیالی دارد که از ۶ آبانماه شروع به توزیع شد مانند بسیاری از طبقات و افراد مسلمان کشور ناظر قیام عمومی و منطقی و دینی طبقه عالی روحانیت بوده از هم آهنگی و روشن بینی و شهامت آقایان خوشوقت و سپاسگزار است دستگاه تبلیغاتی هیئت حاکمه و روزنامه‌های مزدور و سانسوری که وقتی یک جواب تلگراف تشریفاتی به مقتضای ادب از ناحیه فردی از علمای اعلام می‌رسید و یا مجلس دعای فرمایشی با حضور چندتن روحانی گمنام ساختگی تشکیل می‌شد برای منت گذاری به مردم و اثبات علاقمندی متقابل با اسلام و مسلمین ولی به قصد ریا و فریب درج و پخش می‌کردند حالا قریب یکماه است سرپوش سکوت و خفقان محکم روی صدها تلگراف و اعلامیه‌های اعتراض مکرر و مستدل مراجع بزرگ تشیع و علمای طراز اول که از نقاط کشور و خارج کشور بعنوان شخص اول مملکت و نخست وزیر و مقامات روحانی مخابره شده است و میشود گذارده اند؛ صدها مجلس عظیم انبوه را که در تهران و قم و سایر شهرها تشکیل شده است ندیده و نشنیده گرفته می‌خواهند صدای مردم ایران به مردم ایران و خارج از ایران نرسد و چنین تصور شود که با ثبات‌ترین نقطه جهان ایران است و راضی‌ترین مردم دنیا از حکومت‌های غیر قانونی و سیاست‌های غیرملی خود ایرانیان هستند این ندای دسته جمعی علمای اعلام که پس از سالها مصلحت اندیشی در کناره گیری به گوش می‌رسد و ملت ایران روحانیون را همدرد و همصدا و همگام با خود می‌بینند بسی امید بخش و مواجه با استقبال شده است. در این اعلامیه‌ها و قطعنامه‌ها عبارات و اعتراضات و اظهارهائی از این قبیل می‌بینیم: «آقای نخست وزیر به جنابعالی تذکر می‌دهم در دنیای امروز این وضع که چند نفر خود را صاحب اختیار و حاکم بر مقررات بیست میلیون مردم بشمارند و برای آنها قوانین و تصویب نامه خلع الساعه جعل نمایند مطابق هر مبنی و قاعده و منطق از نظر تمام ملل متمدن جهان غیر صحیح و تحمیل و بی‌احترامی به عقاید و حقوق افراد است.»

«اگر گمان کنیم با تصویب نامه غلط و مخالف قانون اساسی می‌شود پایه‌های قانون اساسی را که ضامن ملیت و استقلال مملکت است سست کرد و راه را برای دشمنان خائن اسلام و ایران باز کرد بسیار در خطا هستید دولت موظف است در تمام مصوبات خود اصول مسلمة اسلام و قانون اساسی را رعایت کند...» «... به اولیای امور ابلاغ دهید که از تصویب اینگونه قوانین کافره که خلاف قوانین مقدسه اسلام و مذهب حقه جعفری است جلوگیری نمایند و این مرکز اسلامی که مطمح افکار مؤمنین جهان است به رایگان از دست نداده و به طوفان بلاهای گوناگون نیندازند و از جریانات اخیر ممالک اسلامی عبرت و پند بگیرند» «مداخله زنان در امور اجتماعیه چون مستلزم امور محرمة و توالی فاسده کثیره است ممنوع و باید جلوگیری گردد» «برخلاف قانون اساسی مطبوعات کشور را مختنق کرده و بوسیله مأمورین... ملت مسلمان را... ارباب و تهدید می‌کنند» «در مملکتی که مذهب رسمی آن طریقه حقه جعفری است و با وجود قوانین محکمه و تغیر ناپذیر اسلام و یا عنوان حکومت مشروطه، جعل قانون کردن و مقدرات جامعه را به دست معدودی سپردن توهین به ملت و بازگشت باعصار پیش از اسلام و روشهای قرون وسطی است.»

«اعلیحضرت همایونی به قرآن مجید سوگند یاد نموده‌اند که حامی دین و مذهب جعفری باشند...» «دولت بجای اصرار در این گونه امور اقدامات وسیعی برای مبارزه با بیکاری و سایر گرفتاریهای عمومی بنماید» «مگر با نبودن نمایندگان واقعی مردم می‌توان سرنوشت یک ملت قانون گذرانید. این عمل در دنیا عمل ظالمانه‌ای است که افراد در پناه قدرت شخصی بخواهند سرنوشت ملتی را تغییر دهند» «اینجانب... اعلیحضرت را متوجه می‌کنم به اینکه اطمینان فرمائید به عناصری که به چاپلوسی و اظهار چاکری و خانه زادی می‌خواهند تمام کارهای خلاف دین و قانون

را کرده» «در پرتو دین مقدس اسلام و با شرایط زمان و مکان هرگونه اصلاحی را می‌توان انجام داد.» «اگر دولت قانون اساسی را حفظ نکند... به چه دلیل تخلف از قانون برای افراد جرم شناخته شود. اصول مشروطیت جزعاً و کلاً تعطیل بردار نیست... در تعطیل مجلسین قانونی و مورد اعتماد، هیچ مقامی حق قانونگزاری ندارد...»

× × ×

پس از گذشت ۵۶ سال که روحانیون ایران علمدار انقلاب مشروطیت و رهبر ملت و واضع قانون شدند مردم مسلمان آزادیخواه با اعجاب و امید به چنین بازگشت دسته جمعی و توأم شدن دین و قانون که لازم و ملزوم یکدیگراند می‌نگرند. بسیار ارزنده و زیننده است که آقایان اعتراض خود را نه به موضوع و واحد انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی کرده و نه آلوده به مسئله اصلاحات ارضی که دست آویز ظاهر فریبی برای دولت شده است، نموده‌اند بلکه نظر را بالا گرفته انگشت روی منشأ خرابیها و ریشه مفسد یعنی خودکامگی و حکومت مطلق العنائی فردی گذارده مدافع اجرای کلی احکام اسلام و رعایت قانون اساسی شده حق حاکمیت مردم از طریق انتخابات صحیح را مطالبه می‌نمایند.

در این قسمت تمام طیقات مردم با علمای اعلام هم صدا هستند که وقتی در جامعه قانون و قراری وجود نداشته و فاعل مایشائی ما را به سیر قهقرائی و ارتجاع کشانده باشد نه دین می‌ماند نه دنیا. نه مردم حق و حیثیتی خواهد داشت نه زن...

ما امیدواریم و یقین داریم آقایان علما با عقب نشینی که دولت کرده ضمن وعده بسیار نسیه استجاره اعلان انتخابات مجلس اجرای تصویبنامه انجمن‌های ایالتی و ولایتی را به بعد از آن موکول کرده است راضی و ساکت نخواهد نشست و تا موجبات چنین خلافتکاریها را از بین ببرند دست بر نخواهد داشت.

آقایان بطوریکه در محضرشان مکرر شنیده شده است خوب توجه فرموده‌اند که تا نظارت مردم از طریق انتخابات آزاد بر زمامداران وجود نداشته باشد و تا فاضل و وجوه ملت در شئون و مصالح جامعه دخالت و دفاع نمایند امید هیچگونه بازگشت و جبران فاسد و راه اصلاح در این مملکت باقی نخواهد ماند.

در روشن بینی و شجاعت علمای شیعه همین بس که در پنجاه سال قبل مفرح روحانیت ایران مرحوم آیه الله العظمی حاج شیخ محمد حسین نائینی کتابی تحت عنوان «تنبیه الامه و تنزیه المله» راجع به مشروطیت منتشر فرموده در آنجا براساس آیات قرآن موازین فقهی حکومت اسلامی را یکنوع ولایت بر سیاست و امور امت بوجه محدود و مبتنی بر مشارکت تمام ملت در نوعیات مملکت و مشورت باعقلا که «عبارت از همین شورای عمومی ملی است» می‌داند و با صراحت تمام می‌فرماید:

«تمکین از تحکیمات خودسرانه طواغیت است و راهزنان ملت نه تنها ظلم بنفس و محروم داشتن خود از اعظم مواهب الهیه غزاسمه است بلکه به نص کلام مجید الهی... و فرمایشات مقدسه معصومین صلوات الله علیهم عبودیت آنان از مراتب شرک... است در مالکیت و حاکمیت ما یرید و فاعلیت یشاء و عدم مسوولیت عما یفعل... و غاصب این مقام نه تنها ظالم بعباد و غاصب مقام ولایت است بلکه به موجب نصوص مقدسه مذکوره غاصب رداء کبریائی... خواهد بود و بالعکس آزادی از این رقیب (بردگی) ۹ جیبته... از مراتب و شئون توحید و از لوازم ایمان به وحدانیت... است از این جهت است که استتقاء حریت معصومه امم و تخلص رکابشان از این رقیب منحوسه و متمتع کردن آنها به آزادی خدادادی از اهم مقاصد انبیاء (ع) بوده.»

نهضت آزادی ایران برای رفع سوء تفاهم از جوانان و بانوان ایران و جلوگیری از سوء تعبیرهایی که بلندگوهای دولت و مخالفین شریعت و استقلال مملکت بخواهند در میان مردم ایران در انظار خارجیها بنمایند ناچار است دو نکته ذیل را توضیح دهد:

۱- آنچه علمای اعلام و اکثریت ملت مسلمان می‌خواهند به هیچ وجه ارتجاع و سیر قهقرا یعنی جلوگیری از آزادی و دفاع حقوق ملت اعم از زن و مرد نبوده همگی خواهان رژیم پارلمانی و حکومت قانونی و تأمین حقوق و آزادیهای مشروع و منطقی می‌باشیم:

۲- دین اسلام و روحانیون اسلام مخالف حق و ارزش زن نیستند اسلام برای اولین بار به زنها اعطای مقام و حق تملک و تصرف در اموال و منافع خاصه خود را داد و مرد و زن را با بیان «هن لباس لکم و انتم لباس لهن» قرین و ملازم یکدیگر قرار داد و پیغمبر اکرم حدیث «الجنه تحت اقدام الامهات» را فرمود.

بدیهی است که علمای اعلام نخواستند زنها را مادون و بنده مردها بشناسند بلکه بانوان شرعا حق مباشرت مستقیم در اموال و منافع و اتخاذ وکیل در کارهای خود را دارند ولی چون روحانیون با شرایط موجود و علم باینکه دولت به هیچ دسته‌ای از ملت خدمت نکرده که حالا بخواهد به خانمها خدمت کند اصرارشان بیشتر از جهت اغراضی است که در چنین نقشه‌ها نهفته است و شکستن سدهای اسلام و قانون اساسی که منظور دولت می‌باشد آقایان ترس دارند که با بیرون انداختن زنها در جنجالهای سیاسی و کشاندن به پرده دری و بی‌عفتی هم آنها را از وظایف طبیعی باز دارند و هم اختلافات و مناقشات را در حریم کانونهای پاک و گرم خانوادگی وارد نمایند والا اگر اطمینان به حسن نیت متصدیان و دفع مفسد و مخطورهای شرعی و اخلاقی و اجتماعی باشد چه کسی خواهران مسلمان را از حق بیان و حق دفاع و از انجام وظائفی که شرع و عقل بر سبیل فطرت بعهده مرد و زن گذارده است منع نمی‌کند.

نهضت آزادی ایران - تهران

آبان / آذر ۱۳۴۱